

ULKOASIAINMINISTERIÖ

Poliittinen osasto

POL-06 Anna Korpjaakko

LÄHETE

HEL0402-31

24.06.2003

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle

Viite

UTP 15/2003 vp

Asia

**EU/YUTP; Valtioneuvoston selvitys koskien Euroopan unionin turvallisuusstrategiaa:
käsittelyvaihe ja alustavia kommentteja**

Oheisena lähetetään eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle perustuslain 97 §:n mukaisesti alustava selvitys Thessalonikin Eurooppa-neuvostossa esitellystä luonnoksesta Euroopan unionin turvallisuusstrategiaksi.

Yksikön päällikkö

Kirsti Kauppi

Eurooppakirjeenvaihtajan yksikkö

LIITTEET

2 kpl; muistio ja strategialuonnos "Turvallisempi Eurooppa oikeudenmukaisemmassa maailmassa".

EUROOPAN UNIONIN TURVALLISUUSSTRATEGIA: KÄSITTELYVAIHE JA ALUSTAVIA KOMMENTTEJA

Tausta

Euroopan unionin korkea edustaja Javier Solana esitteli Thessalonikin Eurooppa-neuvostolle (19. - 20.6.2003) hahmotelman Euroopan unionin turvallisuusstrategiaa, jonka otsikkona on *Turvallisempi Eurooppa oikeudenmukaisemmassa maailmassa (A Secure Europe in a Better World)*. Luonnoksen julkistettu suomenkielinen teksti on tämän muistion liitteenä. Kaste-lorizossa toukokuun alussa pidetty ulkoministereiden epävirallinen Gymnich-kokous esitti So-lanalle toivomuksen turvallisuusstrategian laatimisesta. Luonnos esiteltiin YAUNissa 16. kesä-kuuta, ja ulkoministerit kävivät siitä ensimmäisen alustavan keskustelun huippukokouksen illalli-sella Thessalonikissa.

Thessalonikin puheenjohtajan päätelmissä ilmaistaan tyytyväisyys KE:n strategialuonnokseen. Solanaa pyydettiin jatkamaan strategian kehittämistä ja tarkastelemaan perusteellisemmin unio-nin turvallisuuteen kohdistuvia haasteita tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja komission kans-sa. Solanan on määrä raportoida YAUNille siinä tarkoituksessa, että strategia voitaisiin hyväk-syä joulukuussa 2003 Italian puheenjohtajalla pidettävässä Eurooppa-neuvoston kokouksessa.

Strategia on tarkoitus viedä hallituksen EU-ministerivaliokunnan ja UTVAn käsittelyyn, ja se tu-lee myös eduskunnan käsittelyyn asianmukaisessa järjestyksessä.

Keskeinen sisältö

Turvallisuusstrategian tavoitteena on kehittää EU:sta nykyistä tehokkaampi globaali toimija. Sen halutaan voivan vaikuttaa erityisesti lähinaapureidensa vakauteen ja hyvään hallintotapaan. Toi-seksi halutaan luoda kansainvälinen järjestelmä, joka perustuu tehokkaaseen monenvälisyyteen ("effective multilateralism"). Lisäksi korostetaan, että EU:n on kyettävä kohtaamaan sekä uudet että vanhat uhkat.

Uusina strategisina turvallisuusuhkina pidetään kansainvälistä terrorismia, joukkotuhoaseiden le-viämistä ja erityisesti niiden joutumista terroristien käsiin sekä heikkojen ja sortuvien valtioiden joutumista järjestäytyneen rikollisuuden tai terrorismin tukialueiksi. Lähtökohtana on laaja nä-kemys maailman turvallisuusongelmista lähtien köyhyyden ja huonon hallinnon aiheuttamasta tur-vattomuuskierteestä.

Saavuttaakseen turvallisuusstrategian tavoitteet unionin on kyettävä toimimaan aiempaa aktiivi-semmin ja yhtenäisemmin hyödyntämällä kaikkia keinojaan. Sen on parannettava diplomaattista ja sotilaallista toimintakykyään sekä tiedonkeruuta ja tiedusteluyhteistyötä.

Alustavia havaintoja Suomen näkökulmasta

KE Solanan hahmotelmasta voidaan esittää joitakin alustavia havaintoja. On syytä korostaa näiden havaintojen alustavuutta, koska luonnos ei ole ollut hallituksen yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Turvallisuusstrategian luonnos on linjakas ja havainnollinen kokonaisuus, joka on kuitenkin julistuksenomainen ja sisällöltään yleinen. Siitä puuttuu vielä konkreettisuutta, ja siinä on myös joitakin niukasti käsiteltyjä tai käsittelemättä jääneitä alueita, joiden voi olettaa täydentyvän strategian käsittelyssä tulevan syksyn aikana.

On tärkeää, että pyrittäessä kohentamaan EU:n toimintakykyä tarkastellaan kaikkia sen käytävissä olevia voimavaroja samanaikaisesti. Näihin kuuluvat diplomaattiset keinot, siviilikriisinhallinta, puolustus, kehitysyhteistyö ja talousyhteistyön eri muodot.

Käsitellessään samantyyppisiä uhkia kuin Yhdysvaltain kansallisessa turvallisuusstrategiassa EU:n strategiatyö parantaa osaltaan unionin kykyä turvallisuuspoliittiseen vuoropuheluun ja yhteistyöhön Yhdysvaltain kanssa. EU:n strateginen kumppanuus Yhdysvaltain kanssa on keskeistä kansainvälisen turvallisuusjärjestyksen kehittämisessä.

Toisaalta tulee pohtia, miltä EU:n turvallisuusstrategia näyttää Euroopan ja Pohjois-Amerikan ulkopuolelta tarkasteltuna. On tärkeää, että uusien turvallisuusuuhkien torjunta perustuu laajapohjaiseen yhteistyöhön ja ketään syrjimättömään kumppanuuteen. Turvallisuuden maailmanlaajuisen vahvistamisen peruskehys on YK:n peruskirja. YK:ta ja muita kansainvälisiä järjestöjä tulee kaikin keinoin vahvistaa ja tukea.

Luonnoksessa ei käsitellä tarkemmin EU:n suhdetta Venäjään, mitä voi pitää puutteena. EU:n naapuruuspolitiikan yhteydessä viitataan Balkanin, Itä-Euroopan, Kaukasuksen, Lähi-idän ja Välimeren kriisialueisiin, mutta luonnoksessa ei käsitellä EU:n ja Venäjän yhteistyön merkitystä laajan ja yhtenäistyneen Euroopan tulevaisuudelle.

Kysymys sotilaallisen voiman käytöstä turvallisuusuuhkien torjunnassa vaatii vielä huolellista pohdintaa. Luonnoksessa viitataan mahdollisiin painostuskeinoihin joukkotuhoaseita tavoittelevia kohtaan. Sotilaallisiin keinoihin viitataan terrorismin torjunnassa samoin kuin järjestyksen palauttamisessa sortuviin valtioihin. Mitkään uhkat eivät ole paperin mukaan pelkästään sotilaallisia, ja kaikkiin niihin tulee vaikuttaa laajalla keinovalikoimalla, mahdollisimman pitkälle ehkäisten ja torjuen konflikteja ja uhkia ennakolta.

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Poliittinen osasto

POL-06 Anna Korpijaakko

Asiasanat EU UTP

Hoitaa UM POL-06

Hoitaa UE

Koordinoi

Tiedoksi
